

" ΟΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ -
ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ"

Αντιπροσωπεία της ΕΕΒ στο 50^ο συνέδριο της IFLA
στο Ναϊρόμπι. Αύγουστος 1984 (Α. Σκάνδαλη, Ι. Πολυδώρου,
Ε. Χαλβαδάκη, Σ. Τσάφου, Α. Βαζαίου, Ε. Καβαλιέρου).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Εθνική ανάπτυξη μιας χώρας αποτελεί τον τελικό σκοπό ολόκληρης της αναπτυξιακής διαδικασίας και έχει περιεχόμενο υλικό (οικονομική ανάπτυξη) και ηθικό (πολιτιστική ανάπτυξη). Η ευημερία σαν κληπός του σύγχρονου κράτους δεν περιορίζεται στην ικανοποίηση αναγκών υλικής φύσεως, αλλά και στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου με την καλλιέργεια των πνευματικών αξιών, την ανύψωση του επίπεδου ψυχαγωγίας κ.λ.π.

Οι σύγχρονες κοινωνίες βασισμένες στην πείρα του παρελθόντος και στη γνώση του παρόντος προγραμματίζουν και προωθούν την μελλοντική τους κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Οι βιβλιοθήκες σαν θεματοφύλακες της γνώσης, την οποία όχι μόνο διατηρούν αλλά και έχουν την υποχρέωση να εμπλουτίζουν για να την κρατούν ζωντανή, για σύγχρονη και άμεση χρήση, και τα πληροφοριακά συστήματα που αποσκοπούν στην ταχεία και ακριβή διακίνησή της, αποτελούν βασικό παράγοντα της εθνικής ανάπτυξης. Η ανάπτυξη μιας χώρας πέρα των άλλων παραγόντων χρειάζεται και προϋποθέτει το κατάλληλο θεσμικό και οργανωτικό πλαίσιο για την απρόσκοπτη ροή της πληροφόρησης.

Α. Ρόλος των Βιβλιοθηκών και Προώθηση του Διαβάσματος μέσω αυτών.

Οι βιβλιοθήκες μαζί με την εκπαίδευση και τις διάφορες άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην προώθηση του διαβάσματος μεταξύ των κατοίκων μιας χώρας.

Οι προϋποθέσεις του σημαντικού αυτού ρόλου των βιβλιοθηκών είναι:

1. Η ορθή γενική εκπαίδευση του λαού.
2. Η κατάλληλη οργάνωση των βιβλιοθηκών.
3. Η ενημέρωση και παρότρυνση των πολιτών στη χρήση των βιβλιοθηκών.

Στην Ελλάδα σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ το 1982 υπήρχαν 625 βιβλιοθήκες από τις οποίες οι 528 γενικές λαϊκές. Η συλλογή τους ανερχόταν σε 4.282.000 τίτλους βιβλίων και 79.000 τίτλους περιοδικών με μέση ετήσια αύξηση 2,4%.

Σύμφωνα με έρευνα της Ε.Ε.Β που έγινε επίσης το 1982, από τις 569 βιβλιοθήκες που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο της, οι 458 ήταν δημοτικές-κοινοτικές, δηλαδή το 80,5% του συνόλου. Από τις 458 δημοτικές-κοινοτικές βιβλιοθήκες μόνο 41 χαρακτηρίστηκαν οργανωμένες, δηλ. μόλις το 9%, ενώ οι 333 δηλαδή το 72,7% χαρακτηρίστηκαν ανοργάνωτες και 84 δηλ. 18,3% εμφανίζονται να μην λειτουργούν.

Από τις υπόλοιπες 111 βιβλιοθήκες, (σ' αυτές περιλαμβάνονται η Εθνική Βιβλιοθήκη, η βιβλιοθήκη της Βουλής, οι δημόσιες, οι ειδικές, οι πανεπιστημιακές και οι υπόλοιπες γενικής έρευνας) οι 97 δηλ. το 87,4% χαρακτηρίστηκαν οργανωμένες, και οι 12, δηλαδή το 10,8% ανοργάνωτες. Δύο δηλ. 1,8%, επέστρεψαν το ερωτηματολόγιο ασυμπλήρωτο.

Τα τελευταία στατιστικά στοιχεία σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των Ελλήνων εμφανίζονται ενθαρρυντικά αφού δείχνουν ότι το ποσοστό του αναλφαβητισμού στην Ελλάδα έχει μειωθεί σημαντικά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα απογραφών πληθυσμού το 1951 το ποσοστό ήταν το 23,6% και το 1981 μειώθηκε στο 8,0%. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 54,5% των αναλφάβητων αντιστοιχεί σε άτομα ηλικίας 65 χρόνων και πάνω.

Σύμφωνα με στοιχεία του Συλλόγου Εκδοτών Βιβλίου ο αριθμός των εκδόσεων που κυκλοφορούν στην Ελλάδα είναι πολύ περιορισμένος, (2000-3000 αντίτυπα μέσα σε 1 με 3 χρόνια) και το κόστος τους αρκετά υψηλό. Κατά τη γνώμη τους το ελληνικό αναγνωστικό κοινό είναι αριθμητικά μικρό. Υποστηρίζουν ότι οι Έλληνες δεν διαβάζουν αρκετά γιατί δεν έμαθαν να διαβάζουν σωστά και αυτό οφείλεται στην ανεπάρκεια του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα.

Η έλλειψη αρκετών οργανωμένων δανειστικών δημόσιων βιβλιοθηκών, που να προσφέρουν έντυπο υλικό δωρεάν, είναι ένας επί πλέον σοβαρός παράγοντας που περιορίζει το αναγνωστικό κοινό στην Ελλάδα. Είναι αναμφισβήτητο επίσης ότι ο μέσος Έλληνας έχει περιορισμένη αγοραστική δύναμη, που μειώνεται συνέχεια από τον πληθωρισμό. Φαίνεται ότι ξεδεύει τα περισσότερα χρήματα του για άμεσες ανάγκες (τροφή, σπίτι, ρούχα) και του περισσεύουν λίγα για την αγορά ακριβών βιβλίων. Θα ήταν σκόπιμο να γίνει μια σύγχρονη έρευνα που θα συγκεντρώσει στοιχεία σχετικά με το αναγνωστικό κοινό στην Ελλάδα.

Είναι σήμερα λοιπόν ακόμα πιο επιτακτική η ανάγκη να δημιουργηθούν λαϊκές δανειστικές βιβλιοθήκες σωστά οργανωμένες, ώστε να δίνουν τη δυνατότητα στους αναγνώστες τους για δωρεάν σωστή πληροφόρηση, εκπαίδευση, επιστημονική έρευνα, έμπνευση, ψυχαγωγία, και γενίκευση της γνώσης.

Η έλλειψη οργανωμένης πληροφόρησης και αποτελεσματικής διάδοσης και ανταλλαγής της θεωρούνται σαν περιοριστικοί παράγοντες για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας χώρας. Η διαπίστωση αυτή ευτυχώς έχει γίνει τα τελευταία χρόνια κοινή συνείδηση στον Δημόσιο και ιδιωτικό φορέα.

Συγκεκριμένα με το "5 ετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Αναπτύξεως '76-80", αναγνωρίζονται τα βασικά προβλήματα και οι ελλείψεις των βιβλιοθηκών γενικά και προτείνονται σαν πρώτα μέτρα η αναδιοργάνωση των δύο μεγαλύτερων δημόσιων βιβλιοθηκών, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας και της Βιβλιοθήκης της Βουλής και μετεκπαίδευση, με βάση ειδικά προγράμματα, των υπαλλήλων που εργάζονται σ' αυτές.

Σύμφωνα με το τελευταίο "5 ετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-87" προτείνονται κύρια η δημιουργία ενός Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών, σταδιακός εκσυγχρονισμός και εμπλουτισμός των βιβλιοθηκών που υπάρχουν, η ίδρυση προτύπων γενικών βιβλιοθηκών, με βάση τις διεθνείς προδιαγραφές και η άμεση ανασυγκρότηση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας με την προϋπόθεση της μεταστέγασής της, σε νέο σύγχρονο κτηριακό συγκρότημα. Το ποσό που προγραμματίζεται για τον σκοπό αυτό ανέρχεται στα 450 εκ. δρχ.

Το Υπουργείο Γεωργίας, οργάνωσε 15 μονάδες Γεωργικών Παιδικών Βιβλιοθηκών κάτω από την προστασία των μεγάλων Γεωργικών Συνεταιρισμών της Χώρας. Κάθε μονάδα ξεκινά τη συλλογή της με 1500 βιβλία γενικού περιεχομένου, με δίμηνο εμπλουτισμό. Η τεχνική επεξεργασία του υλικού, η διακίνηση και εξυπηρέτηση των αναγνωστών γίνεται από εκπαιδευμένο προσωπικό.

Το Υπουργείο Νέας Γενιάς και Αθλητισμού, προμηθεύει σε κοινότητες και εκπολιτιστικούς συλλόγους, που σκοπεύουν να φτιάξουν βιβλιοθήκες στο χωριό τους, και ένα μικρό οδηγό του τρόπου οργάνωσης μιας μικρής βιβλιοθήκης, σύμφωνα με τα σύγχρονα πρότυπα βιβλιοθηκονομίας, καθώς και ένα συμβουλευτικό κατάλογο βιβλίων γενικού ενδιαφέροντος.

Στον ιδιωτικό τομέα, παρατηρούνται πρωτοβουλίες για την ίδρυση και ανάπτυξη βιβλιοθηκών π.χ. Συγκρότημα Λαμπράκη και Μανώλη Γλέζου.

Η ΕΕΒ, με σκοπό την συμμετοχή των βιβλιοθηκών στην Εθνική ανάπτυξη, θέτει στόχους:

- α) την αύξηση του αριθμού των οργανωμένων βιβλιοθηκών
- β) την δημιουργία σύγχρονης νομοθεσίας
- γ) την αύξηση των πιστώσεων.
- δ) την σύνταξη προδιαγραφών και προτύπων οργάνωσης όλων των ειδών των βιβλιοθηκών.
- ε) την κατάρτιση και εκτέλεση βραχυπροθέσμων, μεσοπροθέσμων και μακροπροθέσμων προγραμμάτων, για κάθε είδος βιβλιοθήκης.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, εδημιούργησε επιτροπές που εργάζονται πάνω σ' όλα τα σοβαρά προβλήματα του κλάδου, όπως π.χ. είναι η νομοθεσία, η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατοχύρωση, η ανάπτυξη των Λαϊκών, ειδικών και Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών κ. ά. Εκδίδει επίσης ένα ειδικό βιβλιοθηκονομικό περιοδικό "Οι βιβλιοθήκες και η πληροφόρηση" για να ενημερώνει όλους όσους ενδιαφέρονται για τα συναφή προβλήματα. Οργανώνει συνέδρια, διαλέξεις και σεμινάρια, για τη συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού των βιβλιοθηκών.

Β. Ανθρώπινο Δυναμικό στις Βιβλιοθήκες

Οι σωστά οργανωμένες βιβλιοθήκες προϋποθέτουν ένα ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό. Για την εκπαίδευση αυτή απαιτούνται ανάλογες σχολές πάνω στην επιστήμη της βιβλιοθηκονομίας.

Παρεχόμενη εκπαίδευση Η εκπαίδευση των βιβλιοθηκαρίων στην Ελλάδα εξασφαλιζόταν για την περίοδο 1961-1977 από μιά ιδιωτική Σχολή μονοετούς φοίτησης. Τριακόσιοι πενήντα περίπου βιβλιοθηκάριοι αποφοίτησαν από αυτή τη Σχολή. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία εργάζονταν ήδη σε βιβλιοθήκες και σπούδασαν για να αποκτήσουν τις τεχνικές επαγγελματικές γνώσεις, στις περισσότερες περιπτώσεις ύστερα από προτροπή της υπηρεσίας τους.

Σήμερα η βασική εκπαίδευση παρέχεται στις δύο τριετείς μεταλυκιακές σχολές βιβλιοθηκονομίας, που ιδρύθηκαν, η πρώτη στην Αθήνα το 1977 και η δεύτερη στη Θεσσαλονίκη το 1981.

Η καθεμιά τους δέχεται 100 περίπου σπουδαστές το χρόνο. Από το 1982 μέχρι σήμερα έχουν αποφοιτήσει 220 σπουδαστές συνολικά από τις δύο σχολές. Από δω και πέρα αναμένεται ότι θα αποφοιτούν 150 περίπου κάθε χρόνο από τις δυό μαζί. Από τους 220 αποφοίτους των σχολών αυτών, προς το παρόν, μόνο οι 30 περίπου έχουν βρει δουλειά σε βιβλιοθήκες, ενώ οι υπόλοιποι είναι άνεργοι ή ετεροαπασχολούνται, είτε γιατί δεν υπάρχουν ακόμη αρκετές βιβλιοθήκες, είτε, και αυτό κυρίως, γιατί το επάγγελμα δεν έχει ακόμα την κατοχύρωση που χρειάζεται.

Αυτές οι δύο κρατικές σχολές έχουν τις αδυναμίες κάθε καινούργιας σχολής. Το γεγονός ότι είναι ενταγμένες σε ένα εκπαιδευτικό συγκρότημα που δεν πέτυχε σα θεσμός, και για το λόγο αυτό από φέτος καταργήθηκε, αυξάνει τις δυσκολίες. Όμως τώρα άλλαξε ο Νόμος στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και περιμένουμε ότι το νέο σύστημα θα δώσει καλύτερα αποτελέσματα. Παράλληλα, γίνονται προσπάθειες για την απόσπαση της Σχολής από το εκπαιδευτικό συγκρότημα, στο οποίο είναι προσαρτημένη, για να επιτευχθεί η ελεύθερη ανάπτυξη της μέσα από διαδικασίες και όργανα διοίκησης που θα προέρχονται από τον κλάδο και θα μπορούν έτσι να χαράζουν κατευθύνσεις και να εφαρμόζουν προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες του κλάδου.

Εκτός από τις Σχολές αυτές στις δύο πόλεις, σήμερα δεν υπάρχουν στη χώρα μας σπουδές σε άλλο επίπεδο, ανώτερο ή κατώτερο. Υπάρχουν υπό μελέτη σχέδια για ίδρυση Σχολής Πανεπιστημιακού επιπέδου και κάποιες πρωτοβουλίες για λειτουργία τμήματος στα πλαίσια της Μέσης Ε-

παγγελματικής Εκπαίδευσης. Το μεγάλο πρόβλημα της επιμόρφωσης των ήδη εργαζομένων στο επάγγελμα, που είναι και το πιο ζωτικό, γιατί αφορά τον κύριο όγκο των σημερινών βιβλιοθηκάρων, αποτελεί βασικό μέλημα της ΕΕΒ, αλλά ως τώρα δεν έχει αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά, γιατί δεν υπήρχαν οι δυνατότητες. Έχουν γίνει καμιά δεκαριά σεμινάρια, εκπαιδευτικές επισκέψεις, 4 συνέδρια και διάφορες άλλες εκδηλώσεις, αλλά το όλο θέμα πρέπει να εξετασθεί πιο σοβαρά και συστηματικά. Σ' ένα βαθμό αντιμετωπίζεται από το νέο εκπαιδευτικό Νόμο, που προβλέπει σεμινάρια επιμόρφωσης, αλλά πρέπει να σχεδιασθεί, σε συνεργασία με την ΕΕΒ, ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σε διαρκή βάση.

Ανθρώπινο δυναμικό στις ελληνικές βιβλιοθήκες Σήμερα οι εργαζόμενοι στις βιβλιοθήκες της χώρας μας είναι σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, 1150 περίπου. Από αυτούς, οι 500 εργάζονται σε βιβλιοθηκάρους, ενώ οι υπόλοιποι 640 εκτελούν άλλες εργασίες (κλητήρες, οδηγοί αυτοκινήτων, δακτυλογράφοι, καθαρίστριες κλπ).

Από τους 500 που ασχολούνται με βιβλιοθηκονομικές εργασίες, οι 150 μόνο εργάζονται αποκλειστικά σαν βιβλιοθηκάρους, ενώ οι 350 κάνουν παράλληλα και άλλη εργασία, είτε γιατί αυτό προβλέπεται από τον κανονισμό και τη διοίκηση του οργανισμού στον οποίο εργάζονται, (δεν αποτελεί δηλ. η βιβλιοθήκη χωριστή διοικητική μονάδα), είτε γιατί η χαμηλή λειτουργία της βιβλιοθήκης δε δικαιολογεί την αποκλειστική απασχόληση ενός η περισσοτέρων υπάλληλων ως βιβλιοθηκάρων.

Από τους 150 βιβλιοθηκάρους που έχουν σαν αποκλειστική απασχόληση τις βιβλιοθηκονομικές εργασίες, οι 25 έχουν ειδικές βιβλιοθηκονομικές σπουδές Πανεπιστημιακού επιπέδου στο εξωτερικό, ενώ οι 125 έχουν βασικές μόνο γνώσεις και πρακτική εξάσκηση.

Οι 25 βιβλιοθηκάρους με σπουδές Πανεπιστημιακές είναι σκορπισμένοι σε διάφορες ιδιωτικές ή δημόσιες υπηρεσίες, ακόμα και έξω από την Ελλάδα, (π.χ. στην ΕΟΚ), αλλά η κατανομή τους δεν είναι πάντα ορθολογική. Σε μια υπηρεσία π.χ. μπορεί να υπάρχουν 2 βιβλιοθηκάρους με δίπλωμα και ένας μόνο βοηθός, όπως μπορεί σε άλλη υπηρεσία να υπάρχουν 20 και περισσότεροι, όπου κανείς να μην έχει βιβλιοθηκονομικές γνώσεις πανεπιστημιακού επιπέδου.

Αυτά όλα τα στοιχεία δείχνουν την κατάσταση που υπήρχε το 1982 και είναι τα τελευταία διαθέσιμα επίσημα στοιχεία. Από τότε η κατάσταση έχει λίγο αλλάξει και υπάρχουν καινούργια δεδομένα.

Τέλος ένα σχέδιο Νόμου που θα συζητηθεί στη Βουλή μέσα στη φετινή χρονιά, προβλέπει την ίδρυση εθνικού δικτύου βιβλιοθηκών και περιμένουμε ότι θα ρυθμίσει και θέματα πρόσληψης και κατοχύρωσης των βιβλιοθηκάρων.

Γ. Βιβλιοθήκες και Συστήματα Πληροφόρησης και οι υπηρεσίες τους στην Ελλάδα.

Βασικά στοιχεία υποδομής αναγκαίας στην ανάπτυξη των πληροφοριακών συστημάτων και υπηρεσιών που είναι απαραίτητα για την ομαλή ροή της πληροφόρησης θεωρούνται τα επόμενα:

- Μακροπρόθεσμος εθνικός προγραμματισμός
- Επικοινωνία και ενημέρωση μεταξύ των φορέων
- Συντονισμός μεταξύ των διαφόρων προγραμμάτων
- Έρευνα στα προβλήματα της βιβλιοθηκονομίας και της Επιστήμης της Πληροφόρησης.
- Προγραμματισμός για την πληροφόρηση.
- Επαγγελματική Εκπαίδευση και Επιμόρφωση
- Κατοχύρωση και ανάπτυξη του Επαγγέλματος
- Βιβλιογραφία Επαγγελματική και
- Κατανομή των βιβλιοθηκονομικών πηγών.

Στήν Ελλάδα αυτές οι απαραίτητες προϋποθέσεις φαίνεται να είναι πολύ περιορισμένες με ανυπολόγιστες επιπτώσεις στην αποτελεσματική διάδο-

ση της πληροφόρησης.

Οι βιβλιοθήκες γενικής έρευνας (Εθνική, Πανεπιστημιακές, Κοινοβουλίου) και οι ειδικές βιβλιοθήκες (Επιστημών, Τεχνολογίας κλπ) ενώ διαθέτουν πλούσιες συλλογές αντιμετωπίζουν τα ιδιαίτερα διοικητικά και οικονομικά προβλήματα προκειμένου να βελτιώσουν τις παραδοσιακές μεθοδους και λειτουργίες, την ικανότητα τους να δέχονται, επεξεργάζονται και διαθέτουν πληροφόρηση αναγκαία για τις τρέχουσες ανάγκες.

Μία εργασία που έγινε για 35 βιβλιοθήκες από μια ομάδα εργασίας το Μάρτη 1984, έδειξε ότι ενώ το 77% των οργανισμών, στους οποίους ανήκουν οι βιβλιοθήκες αυτές, χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς υπολογιστές για διάφορους σκοπούς (εκπαίδευση, έρευνα, διοίκηση) μόνο το 17% των παραπάνω βιβλιοθηκών χρησιμοποιούν τους υπολογιστές (καταλογράφηση, δανεισμός). Σε αρκετές δε περιπτώσεις αντιμετωπίζουν προβλήματα στο να εξακολουθήσουν αυτή τη χρήση.

Ωστόσο υπάρχουν μερικά κέντρα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης, όπως τα επόμενα:

1. Κέντρο τεκμηρίωσης το οποίο λειτουργεί μέσα στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών του Υπουργείου Έρευνας και Τεχνολογίας. Το κέντρο αυτό:
 - α. συνδέεται με διεθνείς βιβλιογραφικές βάσεις και Τράπεζες δεδομένων σε θέματα ιατρικά, βιολογίας, χημείας κ.λ.π, Euronet.
 - β. επεξεργάζεται ένα πρόγραμμα-οδηγό, σε συνεργασία με την Unesco, για την ίδρυση υπηρεσιών Εθνικού Κέντρου τεκμηρίωσης. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει:
 - δημιουργία βιβλιογραφικής βάσης δεδομένων με τα διδακτορικά των Ελλήνων ερευνητών.
 - δημιουργία: ενιαίου καταλόγου περιοδικών δικτύου ειδικών και πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών βιβλιογραφικής βάσης δεδομένων με τις επιστημονικές δημοσιεύσεις Ελλήνων Ερευνητών βιβλιογραφικής βάσης δεδομένων σε θέματα προγραμματισμού και ανάπτυξης του φυσικού περιβάλλοντος, σε συνεργασία με την Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Πατρών ερευνητικών προγραμμάτων.
2. Μονάδα Γεωργικής Τεκμηρίωσης του Υπουργείου Γεωργίας, που ιδρύθηκε πρόσφατα για να:
 - συγκεντρώσει υλικό σε θέματα συναφή
 - δημιουργήσει βάση και Τράπεζα δεδομένων
 - συνδεθεί με διεθνείς οργανισμούς
 - αναδιοργανώσει τη βιβλιοθήκη του
 - δημοσιεύσει και κυκλοφορήσει ειδικά δημοσιεύματα.
3. Δύο προγράμματα του Υπουργείου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος βρίσκονται σε εξέλιξη:
 - α. Infoterra (η Ελλάδα έχει εθνικό αντιπρόσωπο)
 - β. Medterra.
4. Μονάδα Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος του Υπουργείου Δημοσίων Έργων. Εργάζεται σε:
 - α. Τεκμηρίωση σε συναφή θέματα, θέματα πληροφόρησης, πληροφοριακών συστημάτων και δικτύων.
 - β. Προτυποποίηση τόσο σε θέματα μηχανικής όσο και σε θέματα πληροφόρησης, τεκμηρίωσης, βιβλιοθηκονομίας σε συνεργασία με τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης.
 - γ. Υπηρεσίες επιλεγμένης διάδοσης πληροφόρησης στα επαρχιακά τμήματα, Υπουργεία, βιβλιοθήκες.
 - δ. δημιουργία μιας ελληνικής βάσης δεδομένων σε τεχνικά θέματα.

Συνδέεται και με βιβλιογραφικές βάσεις και Τράπεζες δεδομένων σε τεχνικά θέματα μέσω του Euronet.

5. Ινστιτούτο Ιατρικών Σπουδών. Εργάζεται σε θέματα:
 - α. Τεκμηρίωσης σε ιατρικά θέματα
 - β. δημιουργίας ελληνικού ιατρικού θησαυρού με διεθνή πρότυπα
 - γ. δημιουργίας βάσης δεδομένων (ΙΑΤΡΟΤΕΧ)
6. Κέντρο τεκμηρίωσης του Ελληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας. Συνδέεται με βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων του εξωτερικού σε θέματα οικονομικά και τεχνικά.
7. Μονάδα τεκμηρίωσης και πληροφόρησης του Ελληνικού Οργανισμού μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων και χειροτεχνίας.
 - εργάζεται σε θέματα τεκμηρίωσης, συναφών θεμάτων
 - συνδέεται με βάσεις δεδομένων του εξωτερικού.
8. Εταιρία Βραχομηχανικής, που εργάζεται για τη δημιουργία βάσης δεδομένων σε συναφή θέματα.
9. Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης, που εργάζεται για τη δημιουργία βάσης δεδομένων σε θέματα Συγκοινωνιών.
10. Οργανισμός τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, που έχει οργανώσει σε δίκτυο τις βιβλιοθήκες των τοπικών Υπηρεσιών του, και τις οποίες συνδέει με τη βιβλιογραφική βάση δεδομένων της κεντρικής βιβλιοθήκης στην Αθήνα.

Υπάρχουν επίσης διάφορα άλλα προγράμματα για συστήματα και υπηρεσίες πληροφόρησης και άλλων φορέων, τα οποία όμως δεν έχουν ανακοινηθεί προς το παρόν.

Παρ' όλα αυτά όλες οι βιβλιοθήκες και οι μονάδες πληροφόρησης που αναφέρθηκαν καθώς και οι άλλες υποφέρουν από:

- Έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού
- Έλλειψη εθνικού ενιαίου καταλόγου περιοδικών, απαραίτητο για τη διαμόρφωση δίκτυου βιβλιοθηκών.
- Έλλειψη θησαυρών στην ελληνική γλώσσα.
- Έλλειψη εθνικής βιβλιογραφίας
- Έλλειψη κατανομής των βιβλιογραφικών πηγών
- Έλλειψη διαδανειστικών υπηρεσιών.
- Έλλειψη υλιτοτεχνικής υποδομής (χώρος εξοπλισμός)
Επιπρόσθετα δεν έχει ιδρυθεί ακόμα ένα Εθνικό Σύστημα Πληροφόρησης, υπεύθυνο για:
 - να αναγνωρίσει τοπικές ανάγκες στην πληροφόρηση
 - να διαμορφώσει σκοπούς
 - να προσδιορίσει προτεραιότητες
 - να αναπτύξει μια κατάλληλη στρατηγική
 - να συντονίσει τις υπάρχουσες μονάδες τεκμηρίωσης
 - να συνεργαστεί με τις άλλες χώρες.

Μέχρι που να ιδρυθεί ένα τέτοιο κέντρο η χώρα μας φαίνεται ανίσχυρη να ιδρύσει αποτελεσματικές υπηρεσίες σε θέματα επιστημονικής και τεχνικής πληροφόρησης. Γεγονός που σημαίνει ότι θα συνεχίσουμε να χρειαζόμαστε τεχνική συνεργασία για την ανάπτυξη των πληροφοριακών συστημάτων.

Γι' αυτό φαίνεται κοινής αναγνώρισης η ανάγκη ύπαρξης ενός Εθνικού Κέντρου Πληροφόρησης το οποίο θα αναλάβει το προβάδισμα στην ανάπτυξη ενός κατάλληλου συστήματος πληροφόρησης.

Οι προσπάθειες όλων μας πρέπει να στοχεύουν τη μείωση της εξάρτησης από εξωτερικές βοήθειες, την οικονομική και πολιτική ανεξαρτησία, την προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, την ανάπτυξη του γενικού επίπεδου, ώστε να γίνουμε ικανοί να απομακρύνουμε τα καταναλωτικά και πολιτιστικά ξένα πρότυπα, ακατάλληλα για την εθνική μας ανάπτυξη.

Για να επιτευχθούν αυτοί οι σκοποί δύο επαγγελματικά σωματεία,

- ΕΕΒ Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων
- Ελληνική Εταιρεία Επιστημόνων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και πληροφορικής προτείνουν στην Κυβέρνηση δυνατές εναλλακτικές λύσεις σε προβλήματα που σχετίζονται με την αναδιοργάνωση και ανάπτυξη των συστημάτων πληροφόρησης. Τον τρόπο της σταδιακής εφαρμογής ενός καλού προγράμματος με σαφείς σκοπούς κατάλληλους για την εθνική επικοινωνία και ανάπτυξη.

Συμπεράσματα

1. Έλλειψη ενημέρωσης, προγραμματισμού και συντονισμού μεταξύ των φορέων της πληροφόρησης.
2. Απαράδεκτα χαμηλός αριθμός βιβλιοθηκών.
3. Έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού.
4. Ανάγκη αναδιοργάνωσης των βιβλιοθηκών που υπάρχουν.
5. Έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής
6. Έλλειψη σωστής γενικής εκπαίδευσης.

Από όσα έχουν λεχθεί παραπάνω είναι φανερό ότι το κεφάλαιο βιβλιοθήκες-συστήματα πληροφόρησης είναι πολύ σημαντικό για την εθνική ανάπτυξη μιας χώρας. Το κεφάλαιο αυτό στην Ελλάδα είναι πολύ φτωχό, ειδικά σε σύγκριση με τις αναπτυγμένες βιβλιοθηκονομικά χώρες. Σ'ένα τομέα που εξελίσσεται με πολύ γρήγορο ρυθμό, εμείς πρέπει να καλύψουμε μια μακρόχρονη καθυστέρηση. Ακόμη και για να διατηρήσουμε την ίδια απόσταση από τις βιβλιοθηκονομικά αναπτυγμένες χώρες θα πρέπει να κάνουμε μεγάλες προσπάθειες, πολύ περισσότερο αν θέλουμε να μικρύνουμε την απόσταση αυτή. Βέβαια υπάρχει η δύναμη των πραγμάτων, τα αιτήματα των καιρών, που πιέζουν για μιά καινούργια δυναμική πολιτική στον τομέα της πληροφόρησης, πράγμα που ευκολύνει το έργο μας. Έχουμε πλήρη συνείδηση ότι τα πολιτιστικά έργα, όπως η παιδεία και επομένως και οι βιβλιοθήκες, απαιτούν μεγάλες επενδύσεις σε οικονομικά μέσα και σε ανθρώπινες δυνάμεις και ότι τα αποτελέσματα δε γίνονται αισθητά παρά ύστερα από πολύ καιρό. Οι πόροι που θα χρειασθούν άμεσα θα εξοικονομηθούν σε βάρος της κάλυψης άλλων σημαντικών αναγκών, που πολλές φορές είναι πιο εύκολα κατανοητές. Όμως τα πολιτιστικά έργα είναι αυτά που εξασφαλίζουν την επιβίωση ενός έθνους. Μόνο οι λαοί που επενδύουν σ'αυτά μπορούν να ελπίζουν στο μέλλον.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Ίδρυση ενός ενιαίου φορέα, που θα χαράζει την εθνική πολιτική της πληροφόρησης για να την χρησιμοποιήσει για την εθνική ανάπτυξη.
2. Συμμετοχή των επαγγελματικών σωματείων στην λήψη αποφάσεων του κλάδου.
3. Εμπόνηση προγραμμάτων με βραχυπρόθεσμους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, κλιμακωμένους ορθολογιστικά και ρεαλιστικά, έτσι που η υλοποίησή τους να είναι εφικτή και πραγματοποιήσιμη.
4. Ανεύρεση των απαραίτητων οικονομικών πόρων που θα απαιτηθούν για την πραγματοποίηση των ανωτέρω προγραμμάτων.
5. Εκσυγχρονισμός της υπάρχουσας νομοθεσίας για θέματα πληροφόρησης για να ανταποκριθούν στις σημερινές εθνικές ανάγκες.
6. Αναγνώριση του εκπαιδευτικού ρόλου των βιβλιοθηκών.

Πρέπει να συμβάλλουμε και μείς στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Πρέπει να συσπειρώσουμε γύρω από το θέμα όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες (βιβλιοθηκάρους, εκδότες, βιβλιοπώλες, πνευματικούς ανθρώπους, συγγραφείς κλπ) ώστε οι προσπάθειες νάναι πολλές και συντονισμένες.

Πρέπει να πείσουμε την πολιτική εξουσία με συγκεκριμένα στοι-

χεία για το εθνικό όφελος που θα προκύψει από την υιοθέτηση μιας γενναίας πολιτιστικής στροφής στον τομέα των βιβλιοθηκών και της επισημονικής πληροφόρησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η παραπάνω εργασία βασίστηκε στις ανακοινώσεις της Ελληνικής Αντιπροσωπείας της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων στο 50^ο συνέδριο της IFLA και είναι διαθέσιμες στην Ένωση.